

ARTA CONSILIERII CARIEREI LA ADOLESCENȚI

CAREER PLANNING PROCESS OF TEENAGERS

Tatiana BARBAROȘ,

doctorandă,

Institutul de Științe ale Educației, Chișinău

Specific guidance to pupil's scholar and professional management presents an inherent component of scholar assistance. Scholar guidance is based on the unit of ternary family-child-school. It is concerned with the assignation of a certain harmonization between those three terms following the purpose of an effective education and an optimal child's personality development.

In order to assure the efficiency of career planning process of the teenagers it is necessary to implement an integrated approach. Both tutors and parents could serve as effective support within the decisive career planning process. A sample of tutorial classes' curriculum and parents' involvement activity program are offered in this paper.

Consilierea privind cariera cuprinde o serie de activități: identificarea aptitudinilor, evaluarea personalității, a motivației, a valorilor. „În general, consilierea are în vedere îndrumarea unui individ spre o profesie sau o familie de profesii pentru care acesta dovedește că are înclinații și aptitudini. Acest tip de intervenție constă în asistarea subiectului în vederea evaluării efortului de pregătire necesar, al alegerii celor mai adecvate forme și filiere de dezvoltare, al conceperii unui plan personal de formare profesională” (Plosca, M., 2001).

„Principala diferențiere pe care o vedem dintre simpla alegere a carierei și orientarea cursului carierei o reprezintă aceea că alegerea carierei este mai degrabă un moment favorabil sau nefavorabil, cu consecințe faste sau nefaste, pe când orientarea cursului carierei constituie un proces conștient și voluntar dirijat, ce tinde spre obținerea unor consecințe favorabile atât pentru individ, cât și pentru organizație. Credem că un asemenea

punct de vedere este în consens cu opiniile acelor autori care definesc orientarea carierei ca fiind „tiparul relativ stabil al talentelor, valorilor, atitudinilor și activităților ocupaționale. De fapt, spunem noi, orientarea carierei (a cursului ei) constă în asigurarea unei cât mai mari concordanțe/corespondențe între pattern-urile de personalitate și specificul diferitelor profesii sau ocupații” (Zlate, M., 2000).

Planificarea carierei la elevi reprezintă procesul prin care aceștia își conturează o direcție de carieră, își stabilesc scopuri în legătură cu propria carieră și inițiază acțiuni în vederea atingerii acestor scopuri.

Fiind un proces atât de complex, se impune o abordare intergrativă și creativă, o conjugare a eforturilor tuturor factorilor: părinți, profesori, grup de prieteni etc. Dacă pentru consilierea elevilor atât individual, cât și la nivel de grup au fost elaborate și propuse o serie de materiale de lucru specifice activităților de consiliere a carierei, pentru activitățile cu părinții

și cu profesorii în acest domeniu materialele de lucru sunt mai puțin numeroase, acest segment fiind mai puțin cercetat. În continuare propun o abordare creativă: un Curriculum pentru dirigenți și un program pentru părinți în vederea asistării elevilor în cadrul procesului de consiliere al carierei.

Pornind de la aspectele teoretice sus-menționate, propun profesorilor dirigenți un **Curriculum** aplicabil în cadrul orelor de dirigenție. Temele au fost structurate pe patru module conform teorii planificării carierei propus de Miclea și Lemeni (Lemeni, G., Miclea, M. (coord.), 2004): autocunoașterea, strategii de informare, planificare și decizie în domeniul carierei, comunicare și marketing personal.

Curriculumul poate fi aplicat în cadrul orelor de dirigenție la clasele a XI-a - a XII-a pentru orientarea și consilierea carierei, dar și în cadrul unui program de consiliere al carierei, care poate fi curriculum la decizia școlii sau pot fi utilizate anumite activități separate de către dirigenți în funcție de nevoile elevilor. Luând în considerare experiența altor sisteme de învățământ în acest domeniu (unde se introduc noțiuni de consiliere a carierei încă din ciclul primar), se pot utiliza unele activități și la alte nivele școlare (ciclul gimnazial, chiar și primar).

Specific acestui program este coerența unitară a conținuturilor și modul interactiv de lucru, centrat pe exerciții practice, simulări, jocuri de rol, demonstrații. Pe parcursul programului, elevii își vor construi profilul personal de carieră, vor afla cum să „descopere” ocupația potrivită, care le-ar putea aduce un maximum de satisfacție profesională și materială, își vor stabili obiective de carieră, relaționat cu cele personale, vor învăța cele mai creative metode de con-

tactare a angajatorilor, vor învăța tehnica redactării CV-urilor și Scrisorilor de Intenție, participare la sesiuni de simulare a interviurilor care vor pune accent pe abilitățile de comunicare și relaționare interpersonală, își vor realiza planurile de acțiune necesare atingerii obiectivelor propuse și vor învăța cum să-și controleze emoțiile din timpul interviului. Un rezultat important al programului este creșterea încrederii de sine și a motivației elevului pentru construirea unei cariere de succes. Pe parcursul programului, elevii vor învăța cum să proiecteze și să deruleze un proces de management al propriei cariere. Vor beneficia de instrumente de lucru specifice pe care le vor putea utiliza, independent, și în viitor, în orice moment în care schimbarea traseului lor profesional va fi o necesitate.

Scop:

Asigurarea alegerii școlare/profesionale corespunzătoare aptitudinilor și aspirațiilor personale și ofertei școlare/sociale

Finalități

La sfârșitul programului elevii vor fi capabili să:

- Enumere alternativele școlare/profesionale posibile;
- Aleagă corespunzător posibilităților interne și cerințelor externe (sociale, profesionale) traiectul școlar/profesional;
- Desfășoare activități școlare care să-i permită intrarea în instituția de învățământ aleasă;
- Își formeze capacități de autoexprimare (autovalorizare);
- Își dezvolte capacitatea de autocunoaștere;

Obiective generale:

- Formarea și dezvoltarea capacității de autocunoaștere;

- Dezvoltarea capacității de valorizare maximă a potențialului propriu;
- Dezvoltarea abilității de informare privind cariera;
- Formarea și dezvoltarea capacității decizionale;
- Dezvoltarea sistemului de atitudini realiste (față de sine și față de profesii);
- Identificarea intereselor;
- Abilitarea cu instrumente care să permită căutarea/obținerea unui loc de muncă.

Modulul	Obiectiv general	Sugestii de teme
Autocunoaștere	Dezvoltarea capacității de autocunoaștere și intercunoaștere	„Cine sunt eu?”
		„Diploma mea”
		„Soarele meu”
		„Steaua respectului de sine”
		„Planul meu de viață”
	„Interesele mele”	
Explorarea educațională și ocupațională	Identificarea și utilizarea diverselor surse de informare pentru explorarea oportunităților de carieră	Cererea și oferta peții de muncă
		Oferta educațională
		Strategii de informare
		Internet și profesie
Decizia de carieră	Formarea unor deprinderi de planificare și decizie asupra propriei cariere	Linia carierei
		Cariera între dorință și realitate
		Decizia de carieră
Promovare și marketing personal	Dezvoltarea capacității de valorizare maximă a potențialului propriu în vederea promovării personale	Scrisoarea de prezentare/ recomandare
		Am și eu un CV
		Fii pregătit pentru un interviu
		Portofoliul personal

Pentru a asigura eficiența procesului de consiliere al carierei la adolescenți este necesară și abilitarea părinților în această problematică. Acest lucru se poate desfășura prin diverse activități sistematizate, parte componentă a educației adulților.

Scopul educației adulților „nu vizează schimbarea valorilor cu care operează familia, ci încearcă să crească, la toți membrii comunității, competențele și abilitățile educative. Scopul educației părinților este să sprijine părinții să-și dezvolte priceperile parentale și încrederea în propriile forțe și să îmbunătățească capacitățile lor de a îngriji și sprijini propriii copii. În același timp, educația părinților este

o formă de interacțiune umană bazată pe schimbul de idei, experiențe și modele parentale. Deși vorbim de multe ori despre școala părinților, educația părinților este mai mult decât o simplă școală. Părinții se formează împreună și învață să se descopere pe ei ca persoane care se pot schimba, în relațiile cu propriii copii” (Vrăsmaș, E., 2006, pag. 122).

În cadrul educației părinților este analizată legătura existentă între funcționarea parentală și funcționarea rolurilor copilului în familie, urmărindu-se creșterea calității parentale.

Ca susținere a acestei idei, am elaborat și am aplicat un program pentru părinții elevilor din anii termi-

nali în vederea asistării lor în procesul decizional privind cariera

Propun în continuare o succintă descriere a **programului pentru părinți**

Argument

Programul vine în sprijinul părinților în vederea conștientizării responsabilităților pe care le au față de copil în momentul deciziei lor privind viitoarea carieră și a dezvoltării unor practici educaționale adecvate.

Educația părinților favorizează emanciparea adultului și a copilului în interdependență și activează autonomia, încurajează maturitatea prin dezvoltarea responsabilităților sociale.

Activitățile practice descrise în acest program acoperă cea mai mare parte din conținutul materialului, venind astfel în sprijinul părinților și educatorilor și oferind sugestii variate de îmbunătățire a relației cu copiii.

Grup țintă: părinții elevilor claselor XI-XII -a

Parteneri: - profesori diriginți
- directori școli

Scopul

Programul, prin metodele și tehnicile interactive specifice, și-a propus sprijinirea socio-educativă a părinților în vederea îmbunătățirii relației părinte-copil și a celei școală-familie, precum și în vederea prevenirii situațiilor de criză în procesul decizional al adolescenților privind viitoarea carieră.

Obiective generale:

- Dezvoltarea unor atitudini pozitive și a unor percepții sociale corecte la părinți față de problematica opțiunii profesionale la adolescenți.
- Conștientizarea relațiilor de parteneriat dintre adolescent, familie, școală și comunitate.

Durată: 1 an școlar

Etape în derularea programului

Etapa I

1. Informarea privind oferta de servicii de consiliere a părinților.
2. Depistarea în colaborare cu directorii și diriginții a părinților interesați să participe.

Etapa a II-a

Întâlniri efective cu părinți

Coordonatele programului

Coordonatele proiectului	Obiective	Temă	Metodă
Sensibilizarea părinților	Conștientizarea nevoilor specifice adolescenților	„Curriculum ascuns al educației”	Discuții Chestionar
Informativ	Informarea asupra particularităților vârstei adolescenței	„Nevoile copilului meu”	Metoda Sinelg Discuții
	Informarea asupra procesului decizional la adolescenți	„Decizia de carieră”	Discuții Lucru în echipă
	Informare privind evoluția și dinamica pieții muncii	„Cererea și oferta pieții de muncă”	Discuții Analiza documentelor
	Informare privind oferta educațională din țară și străinătate	„Oferta educațională din țară și străinătate”	Discuții Analiza documentelor

Formativ	Conștientizarea de către părinți a rolului pe care îl au în procesul decizional al adolescentului privind cariera și a consensului în familie.	„Profesia de părinte”	Studiu de caz Lucru în echipă Discuții
	Conștientizarea de către părinți a importanței asigurării eficiente și calitative a timpului petrecut cu adolescentul	„Managementul timpului copilului meu”	Grilă comportamentală Discuții
	Înțelegerea și acceptarea comportamentelor neadecvate / mai puțin dorite /mai puțin acceptate ale adolescenților Identificarea modalităților de a face față situațiilor de criză apărute în familie	„Copii problemă-părinți problemă?”	Grilă de citire a comportamentului
Parteneriat	Conștientizarea importanței implicării active în cadrul parteneriatului educațional familie-școală	„Părinții - parteneri sau spectatori ai actului decizional”	Discuții în grup Munca în echipă

Referințe bibliografice

1. Lemeni, G., Miclea, M., (coord.), *Consiliere și orientare- ghid de educație pentru carieră*, Cluj- Napoca, Editura ASCR, 2004.
2. Plosca, M., *Consilierea privind carieră*, Cluj- Napoca, Editura Dacia, 2001.
3. Tomșa, G.,(coord.), *Dicționar de orientare școlară și profesională*, Editura Afelin, București, 1996.
4. Tomșa, G., *Consilierea și orientarea în școală*, Casa de editură și presă Viața Românească, București, 1999.
5. Vărășmaș E., *Consilierea și educarea părinților*, Editura Aramis, București, 2004.
6. Zlate, M., *Psihologie organizațională*, Editura Polirom, Iași, 2000.